

KLIIMAMUUTUSED LOODUSES JA ÜHISKONNAS

INFOGRAAFIKUTE KOGUMIK

Juhendmaterjal

Koostaja: Mondo Maailmakool
Kujundus: Triinu Tulva
Illustratsioonid: Piret Räni
Keeletoimetus: Filoloog tõlkebüroo
Mondo Maailmakool, 2025

maailmakool.ee

Juhendmaterjal loodi projekti „Kasvatades maailmakodanikke: teadlikkus ja pühendumine planeedi kestlikkusele” raames, mille toetajaks on ESTDEV – Eesti Rahvusvahelise Arengukoostöö Keskus.

estdev

SISUKORD

Infograafikute kogumik „Kliimamuutused looduses ja ühiskonnas”	4
Meetodid infograafikute kasutamiseks	5
Lisa 1. Kliimamuutused looduses ja ühiskonnas	8
Lisa 2. Bingoleht	10
Lisa 3. Kliima: inimtegevuse lahutamatu osa	11
Lisa 4. Kliimamuutuste põhjused	13
Lisa 5. Kliimamuutuste tagajärjed	15
Lisa 6. Elurikkus ja kliimamuutused	17
Lisa 7. Kliimaõiglus	19
Lisa 8. Kliimapoliitika	21
Lisa 9. Kuidas kliimakriisiga hakkama saada?	23

INFOGRAAFIKUTE KOGUMIK

„KLIIMAMUUTUSED LOODUSES JA ÜHISKONNAS”

Kliimamuutused on keeruline ja mitmetahuline teema, mis puudutab meid kõiki – indiviide, kogukondi, loodust ja planeeti tervikuna. Selleks, et seda nähtust paremini mõista ja võimalike lahenduste üle arutleda, on loodud käesolev infograafikute kogumik, mis toetab gümnaasiumi valikaine „Kliimamuutused looduses ja ühiskonnas” läbimist.

Kogumikus on seitse eriilmelist infograafikut, mis käsitlevad kliimamuutuste põhilisi aspekte: nende põhjuseid ja tagajärgi, mõju loodusele ja ühiskonnale, ajaloolist konteksti, kliimaõiglust, rännet, toidusüsteeme ning võimalikke lahendusi. Iga infograafik on koostatud selgelt ja visuaalselt atraktiivselt, et muuta keerulised teemad mõistetavamaks ja arutelud innustavamaks.

[PDF-formaadis infograafikuid](#) võib näidata klassiruumis ekraanil, printida A3 formaadis või vaadata nutiseadmest.

Lisaks infograafikutele sisaldab kogumik soovitusi, kuidas visuaalsete materjalidega õppida – nii individuaalselt kui ka rühmas. Iga teema juurde kuulub ka tööleht, mis aitab õpilastel süveneda, teadmisi kinnistada, seoseid luua ja klassis arutleda.

Infograafikute kogumik toetab Eesti riikliku õppekava eesmäärke mitmel tasandil. Materjal seostub otseselt läbivate teemadega nagu keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon ning väärtused ja kõlblus, aidates mõista kliimamuutuste sotsiaalseid, teaduslikke ja eetilisi aspekte. Infograafikud arendavad üldpädevusi nagu kriitiline mõtlemine, sotsiaalne ja kodanikupädevus, suhtluspädevus ning õpioskus. Teemade käsitus on loogiliselt lõimitud: esile tulevad geograafia, bioloogia, ühiskonnaõpetuse, ajaloo ja eesti keele seosed ning võimalused rakendada ka kunsti, matemaatika ja informaatika elemente (nt andmete tõlgendamine, visuaalne analüüs). Seega toetab materjal aineülest ja süsteemset maailmapilti.

Kogumik on mõeldud nii õpilastele kui ka õpetajatele, pakkudes tugevat alust, mille najal avada kliimamuutuste teemat sisuliselt, kriitiliselt ja loovaalt. Soovitame kasutada materjale paindlikult ja kombineerida neid teiste õppemeetoditega, et toetada arutlevat ja teadlikku õppimist.

MEETODID INFOGRAAFIKUTE KASUTAMISEKS

Allpool on välja toodud mõned soovitusel ja ideed, kuidas klassiruumis infograafikuid kasutada.

1. Lahendustele keskendumine – lahendusplakati loomine rühmatööna

- Õpilased valivad infograafikutelt ühe probleemi (nt ookeanide hapestumine, merevee taseme tõus).
- Õpilased koostavad rühmana plakati, tuues esile:
 - mis on probleem,
 - kuidas see tekib,
 - millised võiksid olla lahendused.
- Plakatitest pannakse koolis üles näitus, et teemat teistele klassidele tutvustada, või jagatakse neid kooli sotsiaalmeedias.

2. Infograafiku mõistmine – küsimuste-vastuste harjutus

- Õpilased töötavad rühmas läbi ühe infograafiku. Iga rühm keskendub erinevale infograafikule.
- Seejärel koostavad õpilased infograafiku kohta 3–5 küsimust ja annavad need koos infograafikuga järgmisele rühmale vastamiseks.
- Järgmine rühm vastab õpilaste koostatud küsimustele, koostab ise 3–5 uut küsimust ning annab taas infograafiku uuele rühmale.
- Selliselt võib tegevust jätkata, kuni õpilased on tutvunud kõigi infograafikutega.

3. Infograafikute vastustejaht

- Infograafikud on välja prindituna paigutatud klassiruumi seintele ja õpilased otsivad töölehel olevatele küsimustele vastuseid (vt Lisa 1).

4. Mõistekaardi koostamine

- Õpilased koostavad õpetaja välja valitud kliimamuutuste alaste märksõnade põhjal mõistekaardi ning võrdlevad seda olemasolevate infograafikutega.

5. Visuaalne tükeldus – „Killud tervikuks”

- Välja prinditud infograafik lõigatakse tükkideks (nt pealkiri, diagrammid, tekstilõigud, pildid).
- Õpilased peavad osadest ise loogilise terviku kokku panema ja esitlema, millest infograafik võiks rääkida.

6. Fakt või müüt? – kriitiline mõtlemine

- Õpilased koostavad rühmades infograafikutest inspireeritud väiteid, millest osa on tõesed, osa eksitavad.
- Õpilased esitavad oma väiteid teistele rühmadele, kontrollivad väidete paikapidavust ning arutlevad infograafikute abil õigete ja väärade vastuste üle.

7. Teadmiste edasiandmine – „Õpeta teisele”

- Õpilased jagunevad rühmadesse, iga rühm uurib süvitsi ühte infograafikut.
- Seejärel segatakse rühmad ümber, nii et igas uues rühmas on mõne infograafiku ekspert.
- Ekspertid tutvustavad teemat lühidalt kaasõpilastele ja vastavad küsimustele.

8. Infograafikute põhjal loodud „Kliimabingo”

- Õpetaja jagab õpilastele laiali töölehed märksõnade või faktidega, mida nad peavad infograafikutelt üles leidma (vt Lisa 2).
- Õpilased liiguvad ringi ja märgivad vastuseid – esimene, kes leiab kõik vastused, hüüab „Bingo!”
- Kui kõik õpilased on vastused leidnud, moodustatakse rühmad ja võrreldakse vastuseid omavahel.

9. Sissejuhatuse ühte kliimamuutuste valdkonda

- Õpetaja otsustab, kas kõik õpilased töötavad ühe infograafikuga või jagatakse õpilastele erinevad infograafikud ja töölehed.
- Õpilased süvenevad ühte kliimamuutuste infograafikusse ning täidavad selle kohta käiva töölehe (vt Lisa 3–9).
- Aruteluküsimuste üle arutletakse paarides või klassiüleselt.

10. Liikuv debatt – „Nõustun-ei nõustu”

- Pärast infograafikute uurimist esitab õpetaja õpilastele väiteid, mis on seotud kliimamuutustega. Näiteks:
 - Eesti jääb kliimamuutuste käigus pigem võitjaks, mitte kaotajaks.
 - Üksikisikute igapäevased valikud (transport, toit, tarbimine) mõjutavad kliimat sama palju kui suurte riikide poliitika.
 - Inimene suudab tehnoloogia abil asendada elurikkuse kadumisest tulenevaid ohte (nt tolmeldajad, metsad).
 - Rikkamad riigid peaksid maksma reparatsioone, et aidata vaesematel riikidel kliimamuutustega toime tulla.
 - Ringmajandus on realistlik lahendus kliimakriisile.
 - Loomse toidu tarbimist tuleks oluliselt vähendada.
- Klassiruumis luuakse mõtteline skaala: ühes skaala nurgas on väitega täielik nõustumine, vastasnurgas aga täielik mittenõustumine.
- Õpilased liiguvad klassis ja valivad skaalal koha, mis nende seisukohta kõige paremini väljendab. Nad võivad seista ka skaala keskel või lähemal ühele või teisele poolusele, kui nende seisukoht on vahepealne.
- Õpetaja palub eri kohtades seisvatel õpilastel oma arvamust põhjendada. Kui keegi kuuleb väga mõjusat selgitust, võib ta oma kohta skaalal muuta.

LISA 1

KLIIMAMUUTUSED LOODUSES JA ÜHISKONNAS

1. Mis on kliimaõigluse peamine põhimõte?

- a. Kõik riigid peavad astuma kliimamuutuste peatamiseks täpselt samu samme.
- b. Rikkamad riigid peaksid panustama rohkem, sest nad on ajalooliselt rohkem heidet tekitanud.
- c. Vaesemad riigid peaksid kandma peamist vastutust, sest nemad kannatavad ka tagajärgede all enim.
- d. Kliimamuutuste lahendamisel pole oluline õiglus, vaid ainult tehnilised lahendused.

2. Mis eristab kliimapoliitikas kohanemist ja leevendamist?

- a. Kohanemine tähendab heitmete vähendamist, leevendamine tähendab uute tehnoloogiate arendamist.
- b. Kohanemine tähendab elamist muutunud tingimustes, leevendamine tähendab heitmete vähendamist.
- c. Kohanemine toimub ainult arenenud riikides, leevendamine ainult arengumaades.
- d. Erinevust pole, need on sünonüümid.

3. Milline inimtegevus põhjustab kõige rohkem kasvuhoonegaaside heidet?

- a. Energeetika (elekter ja soojus)
- b. Transport
- c. Jäätmekäitlus
- d. Metsandus

4. Märki, kas väide on tõene (T) või väär (V).

- a. Elurikkus on kliima kujundamisel oluline, sest ökosüsteemid (nt metsad, ookeanid, märgalad) seovad süsinikku. (T/V)
- b. Üksikisiku valikutel pole kliimamuutuste leevendamisele mingit mõju. (T/V)
- c. Väiksem kui 2 °C soojenemine ei põhjusta inimesele olulisi tagajärgi. (T/V)
- d. Ringmajanduse eesmärk on pikendada toodete elutsüklit ja vähendada ressursikasutust. (T/V)

5. Too üks näide, kuidas kliimamuutused võivad suurendada sotsiaalset või soolist ebavõrdsust.

6. Miks nimetatakse kliimamuutusi „nurjatuks probleemiks” (*wicked problem*)? Too vähemalt kaks põhjust.

7. Aruteluülesanne

Kujutle, et oled kohaliku omavalitsuse keskkonnamisjonis. Te peate otsustama, kas investeerida pigem:

- tuule- ja päikeseenergiasse,
- looduskaitsealade laiendamisse,
- või ühistranspordi ja rattateede arendamisse.

Arutlege rühmas: milline valik oleks kõige kasulikum ja miks?

8. Kui sa peaksid selgitama kliimamuutuste probleemi ja lahendusi 10-aastasele lapsele, siis kuidas sa seda teeksid?

9. Mis sind nende infograafikute sisu puhul kõige enam üllatas ? Miks?

LISA 2

BINGOLEHT

Variant 1

Riik, mis on ajalooliselt olnud suur saastaja	Protsent toidutootmise heitest	Näide tsivilisatsioonist, mis langes kliimamuutuste tõttu
Kasvuhoonegaas, mis tekib mäletsejate seedimisel	Aasta, mil sõlmiti Pariisi kliimakokkulepe	Kliimamuutuste tagajärg, mis ohustab rannikualasid
Mõiste: <i>kliimaõigus</i>	Protsent globaalsest energiasektorist tulenevast heitest	Näide looduspõhisest kliimalahendusest

Variant 2

Mõiste: <i>ringmajandus</i>	Protsent metsaraietest, mis on seotud toidutootmisega	Riik või piirkond, mis on kliimamuutuste tõttu eriti haavatav
Kasvuhoonegaaside tase enne tööstusrevolutsiooni (ppm)	Näide kliimaaktivismi mõjust poliitikale	Nähtus, mis põhjustab korallide pleekimist
Mõiste: <i>rohepesu</i>	Aasta, mil sõlmiti Kyoto protokoll	Protsent planeedi pindalast, mida teadlased soovivad jätta loodusele

LISA 3

KLIIMA: INIMTEGEVUSE LAHUTAMATU OSA

A. Eelnev teadmine

Mida sa juba tead või oled kuulnud sellest, kuidas kliima on mõjutanud inimkonna ajalugu?

B. Faktikontroll

Kui suure osa globaalsest inimtekkelisest kasvuhoonegaaside heitest põhjustab toiduainetööstus?

- a. 5–10%
- b. 15–20%
- c. 25–35%
- d. üle 50%

Kui suur osa metsaraietest maailmas on seotud toidu tootmisega?

- a. 20%
- b. 50%
- c. 80%
- d. 94%

Milline eluslooduse osakaal on tänapäeval kariloomade biomassis võrreldes metsloomadega?

- a. 10% kariloomad ja 90% metsloomad
- b. 50% kariloomad ja 50% metsloomad
- c. 94% kariloomad ja 4% metsloomad
- d. 70% kariloomad ja 30% metsloomad

C. Mõtlemise edasi

Selgita, miks põllumajanduse laienemine metsade arvelt kliimat mõjutab.

Kliima on ajaloo jooksul põhjustanud tsivilisatsioonide hääbumist (nt maiade põuad, väikese jääaja nälgihädad Euroopas). Mida need näited meile tänapäeva kliimamuutuste riskidest räägivad?

Mis hoidis viimase 12 000 aasta jooksul kliima suhteliselt stabiilsena ja võimaldas tsivilisatsioonide kujunemist?

D. Arutlemise koos

- Infograafik näitab, et teadlased soovivad jätta loodusele vähemalt 30% maast. Arutle rühmas:
 - Miks võib see olla kliima ja elurikkuse seisukohast oluline?
 - Milliseid raskusi võib see tekitada toidu tootmise ja inimeste vajaduste rahuldamise seisukohast?
- Loomne toit vajab palju maad ja energiat. Kas sinu arvates peaks tulevikus inimeste toidulaud muutuma? Miks?
- Kui sina peaksid olema oma kodukandi kliimapoliitika kujundaja, siis milliseid meetmeid toetaksid põllumajanduses, et tagada nii inimeste toiduvajadus kui ka looduse kaitse?

LISA 4

KLIIMAMUUTUSTE PÕHJUSED

A. Eelnev teadmine

Kui peaksid nimetama ühe valdkonna, kus inimtegevus kliimat kõige rohkem mõjutab, siis mis see oleks ja miks?

B. Faktikontroll

Kui suur osa inimtekkelistest kasvuhoonegaaside heitkogustest tuleb energiasektorist (energeetika)?

- a. 18%
- b. 33%
- c. 50%
- d. 73%

Kui suur on olnud CO₂ kontsentratsioon õhus enne tööstusrevolutsiooni (~18. sajand) ja tänapäeval (2022)?

- a. 200 ppm ja 300 ppm
- b. 275 ppm ja 417 ppm
- c. 300 ppm ja 500 ppm
- d. 275 ppm ja 350 ppm

Millised piirkonnad on ajalooliselt olnud peamised kasvuhoonegaaside paiskajad?

- a. Aafrika ja Lõuna-Ameerika
- b. Põhja-Ameerika ja Euroopa
- c. Aasia ja Austraalia
- d. Venemaa ja Okeaania

C. Mõtlemise edasi

Selgita, kuidas kasvuhoonegaasid Maa temperatuuri mõjutavad.

Miks praegused kliimamuutused ei ole põhjustatud Maa orbiidi ja telje muutustest, vaid inimtegevusest?

Too üks näide globaalsest ebavõrdsusest: kes põhjustab rohkem heitmeid ja kes kannatavad nende tagajärgede all?

D. Arutlemise koos

- Infograafik näitab, et ilma kasvuhooneefektita oleks Maa keskmine temperatuur -18°C , aga tänu kasvuhoonegaasidele on see $+15^{\circ}\text{C}$. Arutle: miks võib looduslik kasvuhooneefekt olla eluks hädavajalik, ehkki inimtekkeliste gaaside tõus muutub probleemiks?
- Energeetika ja põllumajandus/maakasutus on peamised heiteallikad. Milliseid alternatiivseid lahendusi võiks nende valdkondade jaoks otsida, et vähendada kasvuhoonegaase?
- Kliimamuutused toimuvad täna kümneid kuni sadu kordi kiiremini kui minevikus. Mis riske toob see kaasa inimestele ja ökosüsteemidele?
- Kui peaksid välja töötama ühe kohaliku lahenduse, et oma kogukonnas kliimamuutuste mõju vähendada, siis mida sa teeksid?

LISA 5

KLIIMAMUUTUSTE TAGAJÄRJED

A. Eelnev teadmine

Milliseid kliimamuutuste tagajärgi oled juba ise oma igapäevaelus märganud või mil-
listest oled kuulnud?

B. Faktikontroll

Kui palju kiiremini soojeneb Arktika võrreldes globaalse keskmisega?

- a. 2 korda
- b. 3 korda
- c. 4–5 korda
- d. 6 korda

Kui palju võiks Lääne-Antarktika jääkilbi sulamine merepinda tõsta?

- a. ~1 m
- b. ~3 m
- c. ~6 m
- d. ~7 m

Mis protsent kliimamuutustest põhjustatud ohtudest on seotud joogivee kättesaada-
vuse, tervise ja julgeolekuga?

- a. Väike osa (~10%)
- b. Ligi pool
- c. Enamik
- d. Ei ole seotud

C. Mõtlemise edasi

Mis on kliimasüsteemis „murdepunktid“ ja miks need ohtlikud on?

Too üks näide, kuidas kliimamuutused võivad mõjutada ookeani keemiat ja elustikku.

Mis on „nurjatu probleem“ (wicked problem) ja miks kliimamuutusi just nii nimetatakse?

D. Arutlemise koos

- Infograafiku järgi võib sajandite lõpuks miljardeid inimesi elada piirkondades, mida ähvardab merepinna tõus. Mis ühiskondlikke ja poliitilisi tagajärgi see kaasa võib tuua?
- Eestis täheldatakse järjest sagedamini äärmuslikke ilmastikunähtusi, nagu 2022. aasta torm Birgit. Kuidas võiks kogukond sellisteks sündmusteks paremini valmistuda?
- Kliimamuutuste tagajärjed pole ainult keskkonna-, vaid ka sotsiaalsed, majanduslikud ja moraalsed probleemid. Millist neist pead sina kõige raskemini lahendatavaks ja miks?
- Kujutle, et oled kohaliku omavalitsuse liige, kellel on suur otsustusjõud. Milliseid samme astuksid, et oma kogukonda kliimamuutuste tagajärgede eest kaitsta (nt üleujutuste, kuumalainete või metsapõlengute vastu)?

LISA 6

ELURIKKUS JA KLIIMAMUUTUSED

A. Eelnev teadmine

Mida tead juba elurikkuse ja kliimamuutuste vahelistest seostest? Miks võiks elurikkus nii looduse kui ka inimeste seisukohast oluline olla?

B. Faktikontroll

Kui palju liike on Maal teadlaste hinnangul kokku?

- a. 1 miljon
- b. 5 miljonit
- c. üle 10 miljoni
- d. umbes 21 miljonit

Milline elupaigatüüp on kõige liigirikkam?

- a. Kõrb
- b. Troopilised vihmametsad
- c. Tundra
- d. Põhjamaade metsad

Mis on üks peamisi elurikkuse vähenemise põhjusi?

- a. Liikide loomulik väljasuremine
- b. Põllumajanduse monotoonsus ja elupaikade kadu
- c. Ilmastiku vaheldumine
- d. Looduskaitsealade laienemine

C. Mõtlemine edasi

Mis vahe on liigilisel, geneetilisel ja ökosüsteemide mitmekesisusel? Too igaühe kohta lühike näide.

Selgita, kuidas metsad ja ookeanid kliimat reguleerida aitavad.

Miks ei suuda paljud liigid kliimamuutustega piisavalt kiiresti kohaneda?

D. Arutleme koos

- Infograafiku järgi on elurikkus Maa kliima kujundamisel võtmetähtsusega. Milliseid riske võib põhjustada see, kui liigirikkus veelgi väheneb?
- Teadlased ütlevad, et elurikkuse kadu võib nõrgestada inimeste toidujulgeolekut. Milliseid näiteid oskad selle kohta oma kodukandist tuua?
- Kujutle, et oled kohaliku omavalitsuse liige, kellel on suur otsustusjõud. Milliseid samme astuksid, et kaitsta oma piirkonnas ohustatud liike ja kohalikku elurikkust?
- Oletame, et sinu kogukonnas arutletakse uue tee rajamise üle, mis läbiks metsa. Kuidas saaksid otsustajad arvestada nii inimeste vajaduste kui ka elurikkuse kaitsega?

LISA 7

KLIIMAÕIGLUS

A. Eelnev teadmine

Mida sa kliimaõigluse kohta juba tead? Kes kannatavad sinu arvates kliimamuutuste all kõige rohkem ja miks?

B. Faktikontroll

Kui palju inimesi võib ennustuste kohaselt olla sunnitud aastaks 2050 kliimamuutuste tõttu rändama?

- a. 20 miljonit
- b. 100 miljonit
- c. 200 miljonit
- d. 500 miljonit

Millised rahvastikud on kliimamuutuste mõjude suhtes eriti haavatavad?

- a. Suurlinnade elanikud Euroopas ja Põhja-Ameerikas
- b. Põlisrahvad, vaesemad riigid ja naised globaalses lõunas
- c. Kõrge sissetulekuga riikide rikkad elanikkonnad
- d. Tehnoloogiliselt arenenud piirkonnad

Mis on kliimaõigluse peamine eesmärk?

- a. Teha kõigile ühesugused kliimareeglid
- b. Vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid ainult arenenud riikides
- c. Tagada õiglane üleminek, arenguvõimalused ja võrdne ligipääs ressurssidele
- d. Keskenduda ainult tehnilistele lahendustele

C. Mõtleme edasi

Selgita, miks kliimamuutused pole ainult keskkonnaprobleem, vaid ka sotsiaalne ja moraalne küsimus.

Too üks näide, kuidas kliimamuutused sotsiaalset või soolist ebavõrdsust suurendavad.

Mis roll on põlisrahvastel kliimamuutustega kohanemisel ja loodushoius?

D. Arutleme koos

- Kliimamuutused mõjutavad kõige rohkem neid, kellel on vähem ressursse (nt vaesemad riigid, naised, põlisrahvad). Milliseid meetmeid saaksid rahvusvahelised organisatsioonid ja riigid rakendada, et seda ebavõrdsust vähendada?
- Kui kliimamuutuste tõttu peaks sinu kodukoht elamiskõlbmatuks muutuma, siis kuhu sa rändaksid ja milliseid probleeme see endaga kaasa tooks?
- Kujutle, et oled ÜRO noortekogu liige. Milliseid ettepanekuid teeksid, et kliimaõiglust tulevikus paremini tagada?

LISA 8

KLIIMAPOLIITIKA

A. Eelnev teadmine

Milliseid sõnu või väljendeid oled seoses kliimapoliitikaga kuulnud (nt rohepööre, kliimaneutraalsus, süsinikuturg)? Kuidas sa neid mõisteid selgitaksid?

B. Faktikontroll

Mis oli Kyoto protokolli (1997) peamine eesmärk?

- a. Kliimamuutuste tagajärgede uurimine
- b. Kasvuhoonegaaside vähendamine võrreldes 1990. aastaga
- c. Fossiilkütuste kasutamise suurendamine
- d. ÜRO tegevuskava loomine kliimaküsimustes

Kui palju riike liitus Pariisi kliimakokkuleppega (2015)?

- a. umbes 50
- b. umbes 100
- c. ligi 200
- d. 250

Mis on Eesti kliimapoliitika peamine eesmärk Euroopa Liidu raames?

- a. Suurendada põlevkivi kasutamist
- b. Saada 2050. aastaks kliimaneutraalseks
- c. Loobuda tuuleenergiast
- d. Edendada ainult põllumajandust

C. Mõtleme edasi

Selgita, mida tähendab mõiste kliimaneutraalsus.

Mis vahe on mõistetel kliimaneutraalsus ja süsinikuneutraalsus?

Mis on rohepesu ja miks see probleem on? Too üks näide.

D. Arutleme koos

- Väikesed temperatuurimuutused (näiteks 1,5 °C ja 2 °C soojenemine) võivad põhjustada väga erinevaid kliimamuutuse tagajärgi. Arutle, miks iga kraad loeb.
- Euroopa Liit soovib saada 2050. aastaks kliimaneutraalseks. Millised sammud võiksid selle saavutamiseks kõige olulisemad olla?
- Kliimapoliitikas kasutatakse palju mõisteid (nt nullheide, rohepööre, rohepesu). Kas sinu arvates aitab keeruline terminoloogia teadlikkusele kaasa või tekitab pigem segadust? Põhjenda.
- Kui sina oleksid Eesti poliitik, milliseid valikuid teeksid, et luua tasakaal majanduse, inimeste heaolu ja kliimaeesmärkide vahel?

LISA 9

KUIDAS KLIIMAKRIISIGA HAKKAMA SAADA?

A. Eelnev teadmine

Milliseid lahendusi oled kuulnud seoses kliimamuutuste vastu võitlemisega? Kas need tunduvad sulle realistlikud?

B. Faktikontroll

Mis on ringmajanduse põhimõte?

- a. Toodete kiire tarbimine ja äraviskamine
- b. Ressursside kestlik kasutamine korduvkasutuse, parandamise ja taaskasutamise abil
- c. Uute fossiilkütuste leidmine ja kasutamine
- d. Ainult tehnoloogiliste lahenduste kasutamine

Mis on looduspõhised lahendused kliimamuutustega toimetulekuks?

- a. Lahendused, mis põhinevad ainult uutel tehnoloogiatel
- b. Lahendused, mis kasutavad ökosüsteemide taastamist ja kaitset
- c. Lahendused, mis keskenduvad peamiselt tööstuse sulgemisele
- d. Lahendused, mis seisnevad ainult tarbimise vähendamises

Millist mõju avaldab soode taastamine kliimale?

- a. Suurendab kasvuhoonegaaside hulka õhus
- b. Vähendab CO₂ sidumise võimekust
- c. Suurendab süsiniku sidumist ja vähendab heitmeid
- d. Tõstab metaani ja CO₂ taset

C. Mõtlemise edasi

Mis vahe on kliimamuutuste leevendamisel ja kohanemisel? Too mõlema kohta näide.

Mida tähendab looduse taastamine ja miks on see oluline kliimalahendus?

Mis on kliimaaktivismi eesmärk? Too üks näide, kuidas aktivism poliitilisi otsuseid mõjutanud on.

D. Arutlemise koos

- Ringmajandus ja tasaareng pakuvad alternatiivi kasvupõhisele majandusmudelile. Millised võiksid olla nende tugevused ja nõrkused?
- Looduspõhised lahendused (nt soode taastamine, metsade kaitse) aitavad siduda süsinikku ja kohaneda kliimamuutustega. Kui sa peaksid oma kodukohas ühe lahenduse valima, siis milline see oleks ja miks?
- Sageli öeldakse, et üksikisiku valikud ei muuda midagi ning et kõik sõltub vaid suurtest riikidest ja ettevõtetest. Kas oled sellega nõus? Põhjenda oma seisukohta.
- Kujutle, et sinu kool saab rahastuse ühe kliimaprojekti elluviimiseks. Kas rajaksid pigem päikesepaneelid, taastaksid kooli ümber loodust või looksid ringmajandussüsteeme (nt jäätmete vähendamine)? Põhjenda oma valikut.